

"Ukrainian folk musical instrument". After all, nowadays, academic folk instruments function in the musical educational institutions of Ukraine and, at the same time, in the national environment to perform traditional music.

Key words: autochthonous, authentic, folk musical instrument, folk tradition, Carpathian region.

Стаття постуила до редакції 30.09.2019, прийнята до друку 30.10.2019.

УДК 78.9

DOI: <http://doi.org/10.33398/2310-0583.2019.45.90.102>

Марія Сидір

МУЗИЧНІ ОСВІТА І ВИКОНАВСТВО ЯК СКЛАДОВІ ПРАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ГАЛИЦЬКОГО СВЯЩЕННИЦТВА ЗЛАМУ ХІХ-ХХ СТОЛІТЬ

Сидір Марія Орестівна – аспірантка, Львівська національна музична академія імені М. В. Лисенка, Львів (Україна). E-mail: sydir.mari@gmail.com
ORCID 0000-0001-9648-9178

Музична освіта і виконавство як складові практичної діяльності галицького священництва зламу ХІХ-ХХ століть

Стаття розкриває роль галицького священництва в музично-виконавських та освітніх процесах зламу ХІХ- ХХ століть. Виокремлено три генеральних напрямки багатогранної музично-мистецької діяльності душпастирів. Забезпечення Літургійних потреб парафії включає організацію церковних хорових колективів та їх вишкіл, забезпечення відповідного до їх складу і потенціалу виконавського репертуару, музично-педагогічну діяльність у братській школі Ставропігійського інституту, духовних і учительських семінаріях, дяківських, дяко-учительських курсах, наукове осмислення проблем церковної музики, укладання збірок, створення підручників для опанування церковного співу.

Другим напрямом є робота з молоддю, як з майбутньою генерацією активних парафіян (викладання музики в народних школах та гімназіях, підготовка дітей і молоді до участі в Богослужіннях, формування шкільних співаників, підручників з музично-

теоретичних дисциплін).

Найбільш вагомим суспільно значимим вектором священничої праці стало формування усвідомленої національної ідентичності громади через організацію світських хорів, симфонічних та духових оркестрів, концертно-гастрольну діяльність, забезпечення репертуару для виконавських колективів та українських театрів, нотне видавництво, історіографічні дослідження, музичну і музично-театральну публіцистику, редагування музично-мистецьких часописів.

Будучи лідерами української громади за рівнем фахової музичної підготовки, представники галицького священництва значною мірою саме через музично-виконавську та музично-освітню діяльність реалізували актуальні для суспільства завдання об'єднання навколо національної ідеї (нерідко ідентичної до конфесійної приналежності) в умовах інонаціонального панування.

Ключові слова: музично-виконавська та педагогічна діяльність, галицьке священництво, національна ідентичність, оригінальна композиторська творчість.

Постановка проблеми. Виняткове за результативністю і суспільною вагою значення діяльності священнослужителів Галичини у суспільно-централізуючих процесах становлення української громади як національно-окресленої спільноти ХІХ століття загальновідоме і широко висвітлене у наукових працях. Представляючи собою високоосвічену, прогресивну за поглядами верству, душпастирі мали реальну змогу і засоби впливати на позиції, формувати переконання, задавати певні актуальні тенденції у різних сферах суспільного життя. Вектор національного будительства остаточно формується в другій половині ХІХ століття і набуває надзвичайної актуальності й гостроти в умовах іноземного панування. Беручи до уваги, що приналежність до певної конфесії й слугувала чинником національної ідентифікації в Галичині цього періоду, парафіяльна робота значною мірою переростає у засіб реалізації національних прагнень.

Аналіз досліджень і публікацій. Музичній складовій священничої праці у загальному музичному процесі чи культурологічному контексті приділяли увагу в своїх дослідженнях Б. Кудрик [6], В. Витвицький [2], С. Людкевич, С. Чарнецький, Л. Кияновська [5], Н. Кушлик [7], М. Новакович та ін. Чимало розвідок присвячено композиторській творчості окремих митців-священників. Серед них статті М. Загайкевич [4], І. Бермес, Л. Шевчук-Назар, О.

Німилович, К. Черевко [10], П. Медведика, В. Сидоренко.

Нечисленними є дослідження їх участі в музично-педагогічному процесі та науково-дослідницькій діяльності (цю тематику висвітлювали І. Франко, Ю. Ясіновський [11], Я. Ісаєвич, Л. Мазепа, Н. Кобрин, Л. Мартинів [9]).

На сьогодні цілісний аналіз багатогранної музичної складової діяльності священництва досі не реалізований. **Метою** розвідки є виокремлення й систематизація напрямків його музично-мистецької діяльності, значення і оцінка масштабу впливу на суспільно-національні процеси.

Виклад основного матеріалу. До важливих завдань практичної діяльності священника належала турбота про музичне забезпечення Літургійних потреб парафії, готовність і спроможність парафіян особисто долучатися співом до Служби. Тому нерідко після призначення на парафію, священники насамперед налагоджували роботу церковних хорових колективів, дбали про їх якісне зростання і виконавський репертуар.

Зрозуміло, духовна творчість цілком залежала від виконавського потенціалу наявних творчих сил. Цим зумовлювалися стилеві й технічні засоби опрацювань гармонізації канонічних літургійних наспівів, створення оригінального духовного репертуару для церковних хорів.

Зокрема, М. Вербицький створив Літургію на мішаний хор (1847), «Ангел вопіяше». П. Бажанський є автором чотирьох повних Літургій (які постали в 1907-1911 рр., серед них – «Другої літургії староцерковних наспівів» для мішаного хору (Перемишль, 1907 р.), «Іже херувими» на 4 голоси,

Від 1874 року о. П. Бажанський почав компонувати «Ірмолої», тропарі, кондаки власного авторства. Ним написано також «Літургію на 4 мішані голоси», «Страсті на гробі жени Олесі» з фортепіано, «Велику кантату на 4 акти в пам'ять покійної жени» для повного оркестру. о. М. Вербицький в 1847 році написав Літургію для мішаного хору, а згодом її варіант для чоловічого хору. Автором релігійного гімну «Витай між нами, Христе, витай» (1908) є о. Й. Кишакевич, його авторству належить цикл «Церковних пісень» (постав протягом 1921-1923 років), пісні для обряду вінчання та похоронні пісні, «Панахида», цикл «Йорданських» (1924) та «Воскресних пісень» (1925-1926). Ним створено також великий цикл колядок, кілька варіантів музики до Божественної Літургії, гімн «О

спомагай нас, Діво Маріє», написаний у 1933 році до свята «Українська молодь Христові».

Визначальною складовою фахової музичної спеціалізації є педагогічна діяльність у братській школі Ставропігійського інституту, духовних і учительських семінаріях і дяківських, дяко-учительських курсах. Наявність кваліфікованих музикантів серед педагогічного складу духовного навчального закладу давала можливість спеціалізації в музичній сфері, підготовки роботи з хором, навички організації колективів, уміння обрати оптимальні прийоми аранжування тощо.

Саме з метою фахової музичної підготовки священнослужителів і педагогів руських шкіл єпископ І. Снігурський заснував 1818 року в Перемишлі вчительський інститут («Заведеніє п'ѣвческо-учительское»). При катедральному греко-католицькому соборі діяв хор і була створена музична школа європейського рівня.

Педагогічною діяльністю в львівській період творчості займався і М. Вербицький: викладав спів у вірменському монастирі бенедиктинок, у 1842-1843 рр. працював диригентом хору Ставропігійського інституту.

Хорами дяко-учительської школи в Перемишлі та Греко-католицької духовної семінарії у Львові (1863-1866) керував о. І. Лаврівський. Згодом він працював віце-ректором і професором Греко-католицької духовної семінарії у Холмі, викладаючи теологію, літургію й церковний спів, писав літургічні композиції для хорів (жалобні псалми, хори «Вічная пам'ять», «Дух Святий»).

Наявність комплексу спеціальних музичних дисциплін, форм практичного застосування музичної практики є цінними сторонами священничої кваліфікації. «З позицій музичного професіоналізму, важливою була наявність у системі дисциплін духовного начального закладу теорії, історії церковної музики, навичок хорового співу та диригентської практики, почерпнуті під час навчання у Духовній семінарії (переважно Львівській), участь вихованців в хорах (з програмами як літургійного, так і світського плану), ансамблях, оркестрах, літературно-музичних вечорах, артистичних прогулянках (благодійно-просвітницьких гастрольних турах творчих колективів). Доповнена освітою у фахових музичних і богословсько-теологічних осередках Львова, Інсбрука, Кракова та Відня, інтенсивною виконавською практикою, ця підготовка давала можливість і зумовлювала необхідність випускникам семінарії долучатися до

культурного життя міста як очільникам церковних, шкільних, спілчанських хорів, оркестрів, поставати організаторами мистецького життя, реалізувати себе в музичній педагогіці», – зазначає в дисертаційному дослідженні дослідник музичного життя Дрогобиччини Любомир Мартинів [9, с. 55-56].

Музично-фахова підготовка майбутніх священників здійснювалась великою мірою на підставі Ірмолоїв (котрі слугували основним матеріалом для сольфеджування), укладених збірок духовної і світської музики, створення підручників для забезпечення потреб опанування церковного співу.

Прикладами можуть послужити «Гласы воскресніи с кондаками; прокимени, самогласніи, болгарскіи, подобніи, сідалніи – списаніи так, як я співають в Семінарії г.к. Львовской» Петра Любовича (1859 р.) чи «Наука о сольках ирмоложных» (1863 р.) Порфирія Бажанського [1], «Гласопіснці», оо. Ізидора Дольницького, посібники Віктора Матюка, Івана Кипріяна та ін.

Паралельно здійснюються дослідження церковної музики. Зокрема, І. Лаврівський у 1862 р. опублікував у віденському українськомовному часописі «Вістник» розвідку про музичне життя в Перемишлі (діяльність хору семінарії та Дяко-вчительського інституту, заснованого 1817).

Важливою складовою діяльності священників є підготовка дітей та молоді до участі в Богослужіннях. Оскільки в народних школах і гімназіях музика і спів був предметом надобов'язковим (факультативним), цю функцію часто брали на себе отці з метою доповнити катехитичну підготовку учнів своєї конфесії навичками співу в храмі. В галицьких гімназіях як, правило, працювали три катехити: римо-католицький, греко-католицький та іудейський. Завданням греко-католицького отця було опанування співу основних молитов самолівкою, а згодом – вивчення хорового багатоголосся. Від викладача музики вимагалось також володіння кількома інструментами, спроможність гармонізувати чи аранжувати мелодію, організувати хор чи оркестр, підготувати виступи солістів-інструменталістів чи співаків.

Так, майбутній священнослужитель П. Бажанський вчився грати на скрипці, гітарі та флейті у Станіславській гімназії. Його наставником з гармонії став о. Ізидор Воробкевич.

Показовим прикладом можуть послужити також хори церкви Пресвятої Трійці при Василянському парафіяльному соборі

Дрогобича під орудою дяка В. Вельгуша (в 1910-х рр.) та о. С. Сапруна (в 1930-х рр.), які вели гастрольну діяльність у Дрогобичі, а також Самборі, Бориславі, Стрию. Окрім цього Северин Сапрус керував також хорами Марійських дружин державної гімназії на кількох інших шкільних осередках, був засновником та керівником «Хору української молоді», чоловічого хору міщанського товариства «Зоря», жіночої учительської семінарії сестер Василянок (священик-катехит, вчитель німецької мови, співу та гри на скрипці), приватної коєдукаційної гімназії «Рідної школи» імені І. Франка, а також низки польських навчальних закладів у Дрогобичі (1920-1940), один з ініціаторів відкриття, директор, викладач скрипки філії Вищого музичного інституту імені М. Лисенка в Дрогобичі (1922-1940). Все це формувало потужне поле співпраці священника з парафіянами різного віку та соціальних прошарків, залучало їх до взаємодії з храмовим виконавством.

Організатором симфонічного учнівського оркестру в с. Уличне став о. Модест Горницький, гастролуючи з цим колективом по всій Дрогобиччині. Водночас священник керував гімназійним хором у Яворові [3, с. 21-24.].

Різні форми музичного вишколу зумовлюють наступний вид діяльності – формування шкільних співаників, підручників з музично-теоретичних дисциплін для шкільного вжитку. Так, зокрема, підручник о. П. Бажанського для навчання співу, теорії музики. був адресований для вчителів народних шкіл. Михайло Вербицький є автором першого українського підручника-самовчителя «Поученіє гри на гітарі» [4, с. 37].

Окрім церковних і учнівських колективів, не менш вагомою складовою співпраці пароха з громадою була організація і керівництво світськими хорами, участь у великих суспільних урочистостях, співпраця з товариствами та інституціями, які мають значну політичну і організаційну актуальність.

«Їх подвижницька праця вплинула також на тенденції суспільного просвітництва, що особливо активно проявились в Західній Україні всередині XIX сторіччя, після “весни народів” саме священники стають організаторами народних шкіл, навчальних курсів з різноманітних дисциплін, пізніше, в останній третині XIX сторіччя вони сприяють розгалуженню сітки читалень “Просвіти” в галицьких селах, при яких, як

правило, заснують сільські церковні або світські хори,

драматичні гуртки, самодіяльні колективи» [5, с. 16].

Одним із засновників хорового товариства «Боян» у Перемишлі став о. Йосип Кишакевич, який був також диригентом цього хору, він же організував робітничий хор «Зоря», співочий гурток «Рідна пісня».

2 лютого 1891 року на загальних зборах товариства «Руська Бесіда» під головуванням о. Порфирія Бажанського було засновано товариство «Боян», наприкінці життя в селах Сороки біля Львова, Ляшках та Жидатичах він навчав сільських хлопчаків на дяків, запровадив у церкві загальний спів усіх присутніх на Літургії.

Невід'ємною складовою підготовки священництва є їх концертно-гастрольна діяльність як хорових та оркестрових диригентів, співаків, інструменталістів у благодійних чи мотиваційних гастрольних турах, які охоплюють міста й містечка Галичини. Так, хори і оркестри Духовної семінарії у Львові мали високий суспільний авторитет, як у програмах, пов'язаних з урочистостями духовного характеру, так і у співпраці з навчальними закладами та інституціями.

Потреба забезпечувати виконавські запити публіки в контексті світських урочистостей і організації дозвілля, зумовили значний попит на творчість позарелігійної тематики. В цьому напрямку священники-композитори стають укладачами чи авторами збірок та оригінальної світської творчості для хору, камерно-вокальної, камерно-інструментальної та оркестрової музики.

Такими в доробку о. М. Вербицького є солоспіви, чоловічі квартети (чотириголосні хори в жанрі Liedertafel) на тексти І. Гушалевича та П. Чубинського, обробки народних (в т.ч. галицьких) пісень, оркестрові твори, біля 10 невеликих симфоній, увертюри (переважно на народні теми). Порфирій Бажанський писав твори для хорів різного складу (переважно на власні тексти), низку оркестрових композицій. В його є чоловічий хор «Прожий милі життя хвилі» на власний текст, «Серенада» для чоловічого хору і оркестру. У 1885 р. Порфирій Бажанський та Анатоль Вахнянин підготували до друку збірник українських хорових творів «Кобзар», який видали вихованці Духовної семінарії у Львові.

Автором хорів (в т.ч. кантати з оркестром «Великі роковини» (на слова В. Масляка) і «На вічну пам'ять І. Котляревському», «Гамалія» (до слів Тараса Шевченка), хорових мініатюр, (таких як «Сосна» з циклу «Лірична сюїта», «Молодість минула», «Плила по

небі хмаронька», «Сонні мари» на слова Юрія Федьковича, хори «Могила», «Дума»), «Сонце гріє...» «Думи мої», «Гей браття, козаки» (слова Т. Шевченка), «Хвилями-сльозами» (слова Я. Щоголіва), «Мене забудь» (слова С. Руданського) балади “Калина” (слова Т. Шевченка) є о. Й. Кишакевич. Йому належать також численні колядки і похідні пісні для УСС.

Пісні І. Лаврівського «Ген, ген, далеко» (на вірші П. Леонтовича), «Руська річка» для чоловічого хору (на слова Я. Головацького) і «Плач вдовиці» (на вірші А. Лажецького), хори «Осінь» (на вірші М. Устияновича), «До соловія», «Думка» (на слова П. Леонтовича), «Піснь прощальна» (на слова невідомого автора) засвідчили зародження нової стилістики світської хорової творчості в Галичині. Суспільна атмосфера «Весни Народів» зумовила появу таких творів як «Гей, браття, щиро та сміло» (на вірш М. Шашкевича), «Козак до Торбана» (на слова І. Гушалевича) та ін.

Особливою сторінкою музично-мистецької діяльності галицького святенництва стало забезпечення репертуару для українських театральних вистав. У 1864 році у Львові було засновано професійний український театр «Руська бесіда», саме для нього чимало галицьких священників створювали музику. Оскільки вистави в жанрі співогри, радоспіву, комедіо-опери були носіями яскраво вираженого національно-етнічного начала, ця сфера творчості для суспільства стала потужним засобом зміцнення позицій національної ідентичності. Дослідниця галицької музичної культури Л. Кияновська зазначає: «Парохи створюють і власним коштом влаштовують аматорські театральні вистави, пишучи для них прості сценарії; організовують музично-декламаційні вечори і танцювальні розваги для молоді, сприяють їх глибшому ознайомленню з народною обрядовістю» [5, с. 16-17].

Так, о. М. Вербицький був редактором музичного ряду в комедіо-опері «Дівка на виданню або На милування нема силування» І. Озаркевича (за п'єсою І. Котляревського «Наталка Полтавка», 1848 р.), створив музику до вистав «Верховинці» Юзефа Коженювського, «Жовнір-чарівник» (за Квіткою-Основ'яненком), «Козак і охотник» Івана Анталовича-Вітошинського, «Проциха» Рудольфа Моха та ін. Він є автором оригінальної музики в комедіо-опері «Жовнер-чарівник або Що не pomoже наука – то pomoже батіг» І. Озаркевича (за п'єсою І. Котляревського «Москаль-чарівник», 1848 р.). В популярному серед українців жанрі співогри М. Вербицький написав

побутову мелодраму «Підгір'яни», одну з найпопулярніших п'єс композитора, згодом «Сільські пленіпотенти», «Простачку», «В людях ангел, не жена, вдома з мужем сатана», «Гриць Мазниця», «Школяр на мандрівці», «Запропашений котик» та ін.

Для «Руського Народного Театру» і театру «Руська бесіда» (1870–1890 рр.) о. П. Бажанський здійснив оркестровку оперет на власні лібрето: «Параня», «Сибірячка», «Сузанна», «Німа», «Сирітка», п'єси Г. Квітки-Основ'яненка «Маруся» (1870-1911, Львів); він є автором музики до п'єс «Весілля на обжинку» А. Стечинського, «Покійний Опанас» Ю. Янковського (1869), «Гнат Приблуда» С. Воробкевича, «Марійка» (1891), «Галя» П. Свенціцького, а також низки вистав без розмовних вставок, максимально наближених до опери («Олекса Довбуш», «Біла циганка», «Олеся» (1883), «Весілля», «Марічка – татарська бранка з Покуття» та інших).

Як зазначалося вище, фольклорний тематичний матеріал і обрядові сцени є невід'ємною складовою як оркестрової так і театральної музики. Необхідною вимогою було глибоке розуміння історичного тла змальовуваних подій, завдання осмислення і популяризації музично-мистецьких явищ на шпальтах преси. Тож необхідною сферою практичної діяльності залученого у цю сферу священництва стали фольклорні, історіографічні дослідження, музична і музично-театральна публіцистика, редагування часописів.

Фольклористичною діяльністю результативно займався Порфирій Бажанський: він зібрав і розшифрував 4100 народних мелодій, видав їх збірником у семи томах. Записав близько 250 мелодій коляд, празничних та богородичних пісень («Русько-народні галицькі мелодії» (Львів, 1905-1912, 10 вип.)). Окрім цього він – автор численних розвідок з найрізноманітнішої національно-музичної проблематики: «Історія руського церковного пінія» (1890), «Русько-народна поетична і музикальна ритміка», «Малоруський музикальний народний тон» (обидві – 1891), «Малоруська народна мелодика» (1892), «Русько-народна музикальна гармонія», «Русько-народна музикальна опера»¹ (обидві – 1900), «Ціха і будова стародавньої музикальної гармонії», «Нова метода записування русько-народної мелодії» (обидві – 1904), «Русько-народний музикальний стиль» (ч. 1, 1907; ч. 2, 1911), «Русько-народна

¹ Ця масштабна робота містила 88 клавирів українських народних опер.

натуралістична музика» (1913), а також є автором посібника «Повна інструментація європейських і руських народних інструментів» (1914).

Висновки. На підставі аналізу напрямків багатогранної музично-мистецької діяльності душпастирів Галичини XIX-XX століть можна виокремити три генеральних напрямки. Забезпечення Літургійних потреб парафії включає організацію церковних хорових колективів та їх вишкіл, забезпечення відповідного до їх складу і потенціалу виконавського репертуару, музично-педагогічну діяльність у братській школі Ставропігійського інституту, духовних і учительських семінаріях, дяківських, дяко-учительських курсах, наукове осмислення проблем церковної музики, укладання збірок, створення підручників для опанування церковного співу.

Другим напрямом є робота з молоддю, як з майбутньою генерацією активних парафіян (викладання музики в народних школах та гімназіях, підготовка дітей і молоді до участі в Богослужіннях, формування шкільних співаників, підручників з музично-теоретичних дисциплін).

Найбільш вагомим суспільно значимим вектором священничої праці стало формування усвідомленої національної ідентичності громади через організацію світських хорів, симфонічних та духових оркестрів, концертно-гастрольну діяльність, забезпечення репертуару для виконавських колективів та українських театрів, нотне видавництво, історіографічні дослідження, музичну і музично-театральну публіцистику, редагування музично-мистецьких часописів.

Будучи лідерами української громади за рівнем фахової музичної підготовки, представники галицького священництва значною мірою саме через музично-виконавську та музично-освітню діяльність реалізували актуальні для суспільства завдання об'єднання навколо національної ідеї (нерідко ідентичної до конфесійної приналежності) в умовах інонаціонального панування.

Література

1. Бажанский П. Наука о сольках ірмоложных: Предмова, 1863 р. (ЛНБ, НД 204/1, арк. 2).
2. Витвицький В. Український музичний Львів. *За океаном: Збірник статей* / Ред. Ю. Ясіновський. Л., 1996. С. 9-15.
3. Галій М. Нестор Горницький. Спогади. Львів: Ліга-Пресс, 2017. 250 с.

4. Загайкевич М. Михайло Вербицький: сторінки життя і творчості. Львів : Місіонер, 1998. 148 с.
5. Кияновська Л. Еволюційні процеси в духовній хорovій творчості львівських композиторів сучасності. *Молодь і ринок*. 2011. № 10. С. 16-20.
6. Кудрик Б. Огляд історії української церковної музики. Львів, 1995. 128 с.
7. Кушлик Н. Представники греко-католицького духовенства в національно-культурному відродженні Галичини XIX – поч. XX ст. (історико-культурологічний аспект). *Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство*. Івано-Франківськ: Плай, 2006. Вип. IX. С. 39-48.
8. Лисько З. Піонери музичного мистецтва в Галичині. Львів-Нью-Йорк, 1994. 125 с.
9. Мартинів Л. І. Етапи професіоналізації музичного життя Дрогобиччини: дисерт. на здоб. наук. ступ. кандидата. 17.00.03 Львів, 2019. 287 с.
10. Черевко К. Духовно-хорова творчість композиторів-священиків Західної України другої половини XIX – початку XX століть. *Наукові збірки Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка*. 2014. Вип. 32. С. 152-163.
11. Ясіновський Ю. Отець Порфирій Бажанський як дослідник церковної музики (у 180-ту річницю від дня народження). *Калофонія: Науковий збірник з історії церковної монодії та гимнографії*. 2016. Ч. 8. С. 213-229.

References

1. Bazhansky`j, P. (1863). Nauka o sol`kax irmolozny`x: Peredmova [The science of salts of hermoleans: Preface] (LNB, ND 204/1, ark. 2).
2. Vy`tvyc`z`ky`j, V. (1996). Ukrayins`ky`j muzy`chny`j L`viv [Ukrainian Music Lviv]. *Za okeanom: Zbirny`k statej* / Red. Yu. Yasinovs`ky`j. L. S. 9-15.
3. Galij, M. (2017). Nestor Gorny`cz`ky`j. Spogady` [Nestor Gornitsky. Memoris]. L`viv: Liga-Press.
4. Zagajkevyc`h, M. (1998). My`xajlo Verby`cz`ky`j: storinky` zhy`ttya i tvorčnosti [Mikhail Verbitsky: pages of life and creativity]. L`viv : Misioner.
5. Ky`yanovs`ka, L. (2011). Evolyucijni procesy` v duxovnij xorovij tvorčnosti Ġvivs`ky`x kompozy`toriv suchasnosti [Evolutionary processes in the spiritual choir of Lviv composers of the present]. *Molod` i ry`nok*. № 10. S. 16-20.
6. Kudry`k, B. (1995). Oglyad istoriyi ukrayins`koyi cerkovnoyi muzy`ky` [An overview of the history of Ukrainian church music]. L`viv.
7. Kushly`k, N. (2006). Predstavny`ky` greko-katoly`cz`kogo duxovenstva v nacional`no-kul`turnomu vidrozhenni Galy`chy`ny` XIX – poch. XX st. (istory`ko-kul`turologichny`j aspekt) [Representatives of the Greek Catholic clergy in the national and cultural revival of Galicia in the 19th century - beginning. Twentieth century. (historical and cultural aspect).]. *Visny`k Pry`karpats`kogo univerty`tetu. My`stecztvoznavstvo*. Ivano-Frankivs`k: Plaj. IX. S. 39-48.
8. Ly`s`ko, Z. (1994). Pionery` muzy`chnogo my`stecztva v Galy`chy`ni [Pioneers of Musical Art in Galicia]. L`viv-N`yu-Jork.

9. Marty`niv, L. I. (2019). Etapy` profesionalizaciyi muzy`chnogo zhy`ttya Drohoby`chchy`ny` [Stages of professionalization of musical life of Drohobych region]: dy`sert. na zdob. nauk. stup. kandy`data. 17.00.03 L`viv.
10. Cherevko, K. (2014). Duxovno-xorova tvorchist` kompozy`toriv-svyashheny`kiv Zaxidnoyi Ukrayiny` drugoyi polovy`ny` XIX – pochatku XX stolit` [Spiritual Choir Creativity of the Composers-Priests of Western Ukraine in the Second Half of the Nineteenth - Early Twentieth Centuries]. *Naukovi zbirky` L`vivs`koyi nacional`noyi muzy`chnoyi akademiyi im. M. V. Ly`senka*. 32. S. 152-163.
11. Yasinovs`ky`j, Yu. (2016). Otec` Porfy`rij Bazhans`ky`j yak doslidny`k cerkovnoyi muzy`ky` (u 180-tu richny`cyu vid dnya narodzhennya) [Father Porfiry Bazhansky as a church music researcher (on the 180th anniversary of his birth)]. *Kalofoniya: Naukovy`j zbirny`k z istoriyi cerkovnoyi monodiyi ta gy`mnografiyi*. 8. S. 213-229.

Sydir Maria – postgraduate student, Lviv National Music Academy named after Mykola Lysenko, Lviv (Ukraine). E-mail: sydir.mari@gmail.com
ORCID 0000-0001-9648-9178

Musical education and performance as a component of the practical work of the Galician priesthood of the end and the beginning of the XIX-XX centuries

The article reveals the role of the Galician priesthood in the music-performing and educational processes of the 19th-20th centuries. Three general directions of multifaceted musical and artistic activity of pastors are distinguished. Provision of the Liturgical needs of the parish includes the organization of church choirs and their education, the provision of appropriate to their stuff and potential of the performing repertoire, music-pedagogical activity in the fraternal school of the Stavropigian Institute, spiritual and teacher's seminary, cantors` courses, making collections, creating textbooks for mastering church singing.

The second direction is work with young people as a future generation of active parishioners (teaching music in public schools and high schools, preparing children and young people to participation in Divine Services, forming school singerbooks, textbooks on music-theoretical disciplines).

The most socially significant vector of priestly work was the formation of a conscious national identity of the community through the organization of secular choirs, symphonic and brass orchestras, concert and touring activities, providing repertoire for performing groups and Ukrainian theaters, musical publishing, historiographic studies, editing of music

magazines.

Being the leaders of the Ukrainian community in terms of professional musical training, the representatives of the Galician priesthood, through music-performing and music-educational activities, realized the task of unification around the national idea (often identical to denominational affiliation) that were relevant for the society.

Keywords: music-performing and teaching, Galician priesthood, national identity, original composer's activity.

Стаття постуила до редакції 01.10.2019, прийнята до друку 01.11.2019.

УДК 78.27; 78.2У

DOI: <http://doi.org/10.33398/2310-0583.2019.45.102.113>

Катерина Загнітко, Тетяна Тесля

ОБСТАВИНИ АРЕШТУ ТА ЗАСЛАННЯ БОРИСА КУДРИКА (НА МАТЕРІАЛАХ АРХІВУ СБУ)

Загнітко Катерина Миколаївна – кандидат мистецтвознавства, Львівська національна музична академія імені М. В. Лисенка, Львів (Україна). E-mail: katernazagnitko@gmail.com
ORCID 0000-0002-6845-9147

Тесля Тетяна Миколаївна – кандидат мистецтвознавства, Львівська національна музична академія імені М. В. Лисенка, Львів (Україна). E-mail: s.solomiya@gmail.com
ORCID 0000-0002-7727-4216

Обставини арешту та заслання Бориса Кудрика (на матеріалах архіву СБУ)

У статті розглядається постать музикознавця та композитора Бориса Кудрика (1897-1952), висвітлюються нові обставини арешту та заслання музичного діяча на підставі аналізу нових джерельних матеріалів (кримінальної справи з архіву СБУ).

Борис Кудрик (1897-1952) – один із відомих музичних діячів ХХ ст. на Західній Україні. Багатогранну обдарованість Кудрик проявив у музикознавчих наукових розвідках та критичних рецензіях, композиторській діяльності, диригуванні, сольних виступах піаніста-